

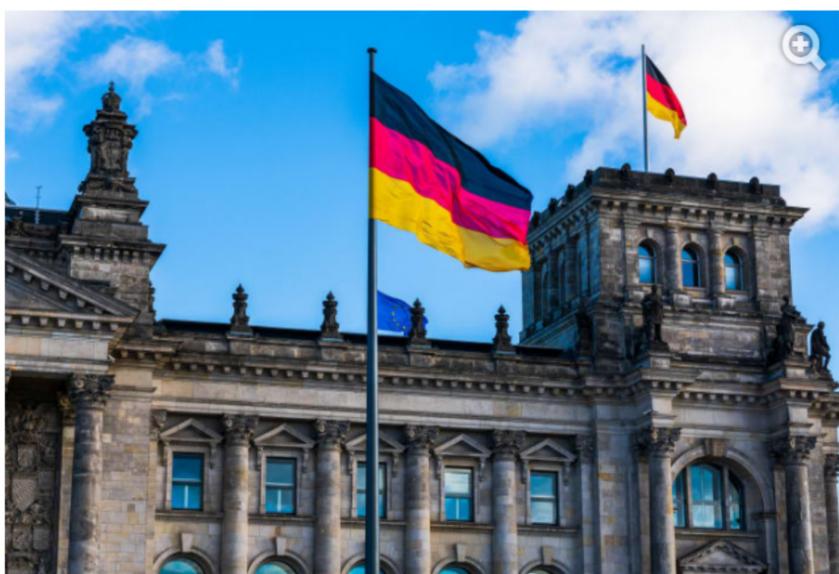
הקשיים במימוש זכויות מגרמניה לצאצאי יהודי אירופה

ניצולי שואה מכל רחבי אירופה ויורשיהם נתקלים בקשיים לא מעטים במימוש הזכויות המגיעות להם מהמוסד לביטוח סוציאלי בגרמניה. האם וכיצד ניתן להתגבר על קשיים אלו?

תגיות: גרמניה, המוסד לביטוח סוציאלי בגרמניה, זכויות יורשים, ניצולי שואה, פיצויים מגרמניה, פיצוי ליהודי גרמניה

עו"ד ונטריון דוד ידיד, בשיתוף Zap משפטי
יום שלישי, 18 במאי 2021, 11:32 עודכן: יום רביעי, 19 במאי 2021, 11:08

איך מתגברים על הקשיים? (צילום: Shutterstock)

במדינת ישראל של שנת 2021 חיים עדיין ניצולי שואה, ובעיקר צאצאים של ניצולי שואה, שלא מימשו עד כה את מלוא הזכויות המגיעות להם מממשלת גרמניה. חלקם אינם מודעים למלוא הזכויות המגיעות להם, רבים אחרים מבינים את זכויותיהם אך נתקלים בקשיים רבים בתהליך המימוש שלהן. בכתבה זו לא נעסוק בנושא הפיזיים לניצולי השואה אלא בזכויות אחרות - זכויות סוציאליות המגיעות לניצולים וליוורשיהם מהמוסד לביטוח סוציאלי בגרמניה בגין העבודה שביצעו הניצולים במחנות ובגטאות, סגורים ופתוחים, ברחבי אירופה.

קצבת זקנה ליהודי אירופה עבור עבודתם במחנות ובגטאות

בגרמניה, ממש כמו בישראל, קיימים דיני עבודה סוציאליים המכתיבים, בין היתר, תשלום קצבת זקנה בגין עבודה - מעין פנסיה המופרשת על ידי המעסיק ומצטברת עד לגיל פרישה. עם ההגעה לגיל פרישה, מקבל כל עובד גרמני את קצבת הזקנה החודשית המגיעה לו מהמוסד לביטוח סוציאלי בגרמניה, שהוא המקבילה הגרמנית למוסד לביטוח לאומי הישראלי.

מי שהורגו במשך עשרות שנים מן החוק הזה, היו מאות אלפי יהודי אירופה, חלקם ילדים באותה התקופה, שביצעו עבודות במחנות ובגטאות (סגורים או פתוחים), אך זכויותיהם הסוציאליות, כידוע לכולנו, לא העסיקו אף אחד. לאחר מאבק משפטי ממושך, בו לקח חלק גם כותב שורות אלה, החליטה ממשלת גרמניה בתחילת שנות האלפיים להכיר, לצורך תשלום קצבת זקנה, גם בעבודות אותן ביצעו יהודי אירופה במסגרת המחנות והגטאות. על פי החלטת ממשלת גרמניה, בכל גטו או מחנה שיוכר על ידה כמקום בו נעשתה עבודה תמורת שכר, כאשר שכר פירושו גם לצורך העניין, פרוסת לחם ליום או פח נפט לחימום, היא תיכנס לנעלי המעסיק הגרמני ותשלם במקומו לעובד, כלומר לניצול השואה, את קצבת הזקנה.

משמעות הזכאות לקצבה

ניצול שואה אשר יגיש תביעה לקצבת זקנה מממשלת גרמניה בעבור עבודה שבוצעה במחנה/ גטו מוכר ויימצא זכאי, יקבל קצבה חודשית שתשולם החל ממועד קבלת התביעה ואילך. בנוסף, יינתן לו תשלום טרוראקטיבי עבור השנים שחלפו החל מהמועד המזכה (יולי 1997 או המועד בו פרש המבקש לפנסיה, המאוחר מבין השניים) ועד למועד קבלת התביעה.

אם ניצול השואה הלך לעולמו, תוכל אלמנתו ויוכל באותו אופן אלמן של ניצולה לתבוע את הקצבה לה היו זכאים בני זוגם טרוראקטיבית, וכן לקבל קצבה חודשית פחותה משל עצמם. אפשרות דומה, אך ללא קצבה, קיימת גם לצאצאי ניצולי השואה. מטבע הדברים, ככל שחולפות השנים עיקר התביעות מוגשות על ידי צאצאי הניצולים, דבר המציב קשיים לא מעטים בדרך לקבלת הקצבה.

המכשולים הנפוצים בדרך לקבלת הקצבה

המוסד לביטוח סוציאלי בגרמניה מציב מספר תנאים ברורים לקבלת הקצבה:

- מועד הפטירה** - לא יתקבלו תביעות יורשים או אלמן/אלמנה עבור ניצול שואה שהלך לעולמו לפני 27.6.2002.
- "חודשי הכשרה" במוסד לביטוח לאומי** - המוסד לביטוח סוציאלי בגרמניה בוחן את פרטי התביעות המוגשות אליו מול המוסד לביטוח לאומי בישראל, על מנת לבחון את זכאות הניצול לקצבת זקנה בגין עבודה. היעדר חודשי הכשרה בביטוח הלאומי, מצב שנפוץ בעיקר אצל נשים שעבדו רק כעקרות בית, לא יאפשר את קבלת הקצבה, אלא אם יצליחו מגישי התביעה להציג הוכחות לתקופת הכשרה כנדרש.
- הוכחת עבודות** - לצורך קבלת הקצבה יש לפרט את העבודות אותן ביצע הניצול במחנות/ בגטאות, פרטים אותם רוב צאצאי הניצולים כלל אינם יודעים על הוריהם. כדי להתגבר על הקושי, יש לנסות לאתר תביעות קודמות של ניצול השואה ואף להתחקות אחר אנשים ששהו איתו באותו הגטו, דבר כמעט בלתי אפשרי ללא העזרה המקצועית המתאימה.
- הירתמות של כל היורשים לתהליך** - הגשת התביעה על ידי הצאצאים מחייבת הגדרה של אחד הצאצאים כירש ראשי, אשר יהיה אחראי על הגשת התביעה. שאר הצאצאים יידרשו גם הם לחתום ולקחת חלק בתביעה, אך יהיה עליהם להסכים שהקצבה תועבר במלואה אל חשבון הבנק של היורש הראשי. פעמים רבות, עקב מחלוקות וסכסוכים בין הצאצאים, לא מתקבלת הסכמה בנוגע להגדרת היורש הראשי, והגשת התביעה מתעכבת.
- צירוף צו ירושה או צו קיום צוואה** - ללא צירוף של אחד מהשניים, התביעה לא תאושר. נציין כי אם התביעה מוגשת על ידי אלמן/ת ניצולה, יש לצרף לתביעה את תעודת הנישואין המקורית, אשר בחלק מהמקרים נערכה באירופה.

בישראל חיים ניצולים וצאצאים שלהם, שמגיעות להם זכויות (צילום: Shutterstock)

מכשול אחרון בדרך למיצוי מלא של זכויותיכם

גם אחרי שוידאתם כי התביעה עונה על כל התנאים, התגברתם על המכשולים שבדרך וזכיתם בזכאות לקצבה, ייתכן שאינכם מקבלים את מלוא הזכויות המגיעות לכם. פרטים רבים ושונים בהגשת התביעה, החל מצירוף תעודות אקדמאיות ועד לגילאי הילדים של הניצול עשויים להשפיע על גובה הקצבה, אך רבים ממגישי התביעות כלל אינם מודעים לכך. אחד הגורמים לכך הוא עמותות או גופים בארץ ובחו"ל המציעים ליווי בהגשת התביעה, מבלי להחזיק בידע המשפטי והמקצועי הנדרש לשם מיצוי הזכויות במלואן.

חשוב להבין כי קצבאות הזקנה עשויות להגיע לסכומים משמעותיים של עשרות אלפי יורו. עם זאת, אין כל סיבה שתסתפקו אפילו בסכום מכובד של אלפי יורו, אם מיצוי מלא של זכויותיכם יבטיח לכם הרבה יותר ואולי אף כפול מכך.

בנוסף, חשוב לדעת כי החל משנת 2016, קיימת בישראל הגבלה המעמידה את שכר הטרחה המקסימלי לטיפול זה על 7.5% + מע"מ מהסכום הטרוראקטיבי. אין כל סיבה לשלם יותר מזה. על מנת להבטיח מיצוי מקסימלי של זכויותיכם וכדי להתגבר בהצלחה על כל המכשולים בדרך לקבלת הקצבה, רצוי להגיש את התביעה בעזרת משרד עורכי דין המתמחה בנושא. ליווי משפטי מקצועי, המחזיק במגוון המשאבים הנדרשים לצורך הגשת התביעה ומודע למשמעויות של כל פרט ומסמך העשויים להשפיע על קבלתה, יעניק פתרון הולם לכל מכשול בדרך, ויאפשר לכם לקבל את מלוא הזכויות המגיעות לכם, עד היורו האחרון.

עו"ד ונטריון דוד ידיד הוא המייסד והעומד בראש משרד עורכי הדין דוד ידיד, המתמחה בזכויות ופיזויים לניצולי שואה בארץ ובחו"ל.

לאתר של עו"ד דוד ידיד

טלפון: 0737780042

הכתבה באדיבות Zap משפטי

המידע המוצג בכתבה אינו מהווה ייעוץ משפטי או תחליף לו ואינו מהווה המלצה לנקיטת הליכים או הימנעות מהליכים. כל המסתמך על המידע המופיע בכתבה עושה זאת על אחריותו בלבד